

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420201417
AA43-1380-18/5

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 27.decembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents Valters Poķis,
tiesneši Una Mihailova un Ojārs Priedītis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Finanza” pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2017.gada 21.februāra lēmuma Nr.5-pk atcelšanu, sakarā ar SIA „Finanza” apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 21.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – centrs vai atbildētājs) 2016.gada 6.oktobrī veica pārbaudi pieteicējas SIA „Finanza” distances pakalpojuma sniegšanas vietā www.finanza.lv, par ko sastādīja aktu Nr.E-LAB/20161006-2-1. Pārbaudes gaitā centrs konstatēja, ka pieteicēja patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumus ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (turpmāk – PTAL) 8.panta 2.³ daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu, līdz ar ko pieteicējas patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta 2.² daļu.

[2] 2016.gada 6.oktobrī centrs pēc savas iniciatīvas uzsāka patērētāju kolektīvo interešu pārkāpuma lietu par pieteicējas īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL.

Administratīvais process iestādē noslēdzās ar centra 2017.gada 21.februāra lēmumu Nr.5-pk (turpmāk – lēmums), ar kuru pieteicējai uzlikta soda nauda 3000 *euro* apmērā.

Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicējas rīcība, slēdzot ar patērētājiem vienošanās par kredīta atmaksas atlikšanu, ir atzīstama par komercpraksi, jo šāda darbība ir tieši saistīta ar pakalpojumu sniegšanu patērētājiem. Pieteicēja komercpraksi īsteno savas saimnieciskās darbības ietvaros.

[2.2] Centrs aicināja pieteicēju līdz 2016.gada 25.oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos, ka tā līdz 2016.gada 30.oktobrim veiks izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Pieteicēja informēja, ka izmaiņas līgumos ir ieviestas līdz 2016.gada 24.oktobrim, tāpēc rakstveida apņemšanos par jau ieviestām darbībām nevar sniegt. Lai arī pieteicēja norāda, ka apņemsies uz iesnieguma pamata kompensēt patērētājiem pārmaksāto komisijas maksu par aizdevuma termiņa pagarinājumu, kas pārsniedz maksimālo izmaksu apmēru, rakstveida apņemšanos tā nav iesniegusi, kā arī nav veikusi proaktīvas darbības, lai informētu patērētājus par šādām tiesībām. Līdz ar to šādu apņemšanos centrs uzskatīja par formālu.

[2.3] Tā kā pieteicēja neiesniedza rakstveida apņemšanos un savu vainu neatzina, lai nodrošinātu, ka pārkāpuma īstenošana tiek pārtraukta un neturpinās, lēmumu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu pieteicējai, ievērojot labas pārvaldības principu, centrs pieņēma ar nosacījumu, lai gan varēja atteikt speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu.

[2.4] Ņemot vērā pieteicējas pieļautā pārkāpuma raksturu un ietekmi uz patērētāju interesēm, nav iespējams pieņemt lēmumu par ierosinātās lietvedības izbeigšanu un bez rakstveida apņemšanās pieņemt pieteicējas veiktās darbības kā labprātīgas. Patērētājiem radītie zaudējumi 43 677,66 *euro* noteikti, ņemot vērā pieteicējas iesniegtos statistikas datus par laika periodu no 2014.gada līdz 2016.gada pirmajam pusgadam: vidējā izsniegtā viena kredīta summa ar atmaksu vienā maksājumā ir 156,55 *euro* un piemērotā komisijas maksa par kredīta pagarināšanu 0,5 procenti dienā no izsniegtās kredīta summas, lai gan kredīta kopējās izmaksas nedrīkst pārsniegt 0,25 procentus dienā visā termiņā.

[2.5] Pieteicējas pieļautais pārkāpums ir būtisks, jo īstenotā komercprakse ir adresēta lielam patērētāju lokam. Pieteicējai ilgā laikā piemērojot komisijas maksas par kreditēšanas līguma pagarināšanu apmēros, kas būtiski pārsniedz noteiktos ierobežojumus, ir radīts būtisks kaitējums ar likumu aizsargātajām patērētāju kolektīvajām ekonomiskajām interesēm.

Pieteicēja ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas ir uzskatāma par negodīgu komercpraksi. Pieteicēja ar patērētājiem slēdza vienošanās par kredīta atmaksas pagarināšanu, piemērojot komisijas maksas, kas neatbilst normatīvo aktu prasībām.

[2.6] Soda naudas piemērošanā centrs ņēma vērā, ka līdz 2016.gada 23.oktobrim pieteicēja pārkāpumu ir novērsusi un izpildījusi nosacījumu. Ar soda naudas palīdzību pieteicēja tiks motivēta savā turpmākajā komercpraksē nepieļaut līdzīga rakstura pārkāpumu izdarīšanu. Ņemot vērā izdarīto pārkāpumu un tā ietekmi, soda naudas apmērs ir samērīgs, jo atbilst

1,34 procentiem pieteicējas 2015.gada neto apgrozījuma un 3 procentiem maksimālās soda naudas.

[3] Pieteicēja vērās tiesā ar pieteikumu par lēmuma atcelšanu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Komersanta pieļauts kādas tiesību normas pārkāpums uzreiz nenozīmē, ka ir veikta negodīga komercprakse. Pieteicējas komercprakse nebija maldinoša vai agresīva.

Jautājumu risināšana līgumtiesisko attiecību ietvaros nav negodīga komercprakse, jo patērētājs bija informēts un saprata komisijas maksas par kredītīguma pagarināšanu būtību. Tā kā kreditēšanas līgumos pieteicēja informēja savus klientus par aizdevuma saņemšanas un pagarināšanas noteikumiem, jebkurš patērētājs varēja brīvi izvēlēties, vai slēgt līgumu ar pieteicēju. Tādējādi pieteicējas komercprakse neietekmēja patērētāju ekonomisko rīcību un pieteicēja nav pieļāvusi negodīgu komercpraksi.

[3.2] Pieteicējai piemērotā soda nauda ir uzskatāma par kriminālsodu. Pieteicēja, lai arī nepiekrita centra veiktajai tiesību normu interpretācijai, apņēmas veikt nepieciešamās izmaiņas, lai nodrošinātu atbilstošu maksu par kredīta atmaksas termiņa atlikšanu.

Soda nauda pieteicējai piemērota nevis par tiesību normu pārkāpumu, bet tādēļ, ka tā atteicās parakstīt rakstveida apņemšanos, jo centra prasības jau bija izpildītas. Rakstveida apņemšanās būtība ir nodrošināt, ka komersants rīkosies atbilstoši centra vēlmei. Savukārt pieteicēja nevis rakstveidā apņēmas nākotnē novērst centra konstatēto pārkāpumu, bet bija to jau izdarījusi, izpildot licencē ietverto nosacījumu. Pēc tam centram vairs nebija tiesību pieprasīt rakstveida apņemšanās parakstīšanu. Soda naudas piemērošana nav vienīgais šajā situācijā iespējamais risinājums. Lēmums ir pieņemts, nevis lai novērstu likuma pārkāpumu vai atturētu no tā, bet gan lai sodītu par rakstveida apņemšanās neparakstīšanu.

[3.3] Pieteicējai piemērotās soda naudas apmērs ir nesamērīgs, turklāt lēmumā nav norādīts, kā centrs nonāca pie šāda soda naudas apmēra. Normatīvie akti nenoteic sevišķi smaga pārkāpuma novērtēšanas kritērijus. Centrs balstījās uz aptuveniem aprēķiniem, nepieprasot informāciju pieteicējai par tās faktiskajiem ieņēmumiem. Salīdzinot ar citiem komersantiem piemērotajiem sodiem, netika ievērots vienlīdzības princips. No lēmuma nav saprotams, kādu ietekmi uz soda naudas apmēru ir atstājis tas, ka pieteicēja iesaistījās tiesību normu satura noskaidrošanā, nekavēja lietas izskatīšanu, sniedza centram visu nepieciešamo informāciju, pēc savas iniciatīvas novērsa pārkāpumu un pēdējo divu gadu laikā nav atkārtoti pieļāvusi negodīgu komercpraksi. Pārkāpums neilga deviņus mēnešus, jo vēl 2016.gada 1.martā atbildētājs sniedza citādāku tiesību normu skaidrojumu.

[4] Atbildētājs rakstveida paskaidrojumā pieteikumu uzskata par nepamatotu un papildus lēmumā minētajam norāda turpmāk minētos apsvērumus.

[4.1] Centrs ne brīdi nav mainījis nostāju par kredīta kopējo izmaksu ierobežojumu attiecināmību uz kredīta termiņa pagarināšanas izmaksām. Pieteicēja nevarēja tiesiski paļauties, ka neoficiālās viedokļu apmaiņas laikā centrs akceptē nozares pārstāvju viedokli.

[4.2] Pagarinot kredīta līgumu, izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu ir zināmas un iekļaujamas pagarināšanas līguma kopējās izmaksās. Tiesību norma, kas to noteic, ir skaidra un nepārprotama. Pretējā gadījumā jebkurš var atsaukties uz tiesību normu neskaidrību un neievērot normatīvo aktu. Attiecībā uz pieteicēju ir piemērojams Latvijas Republikas normatīvo aktu regulējums un attiecīgo tiesību normu interpretācija.

[4.3] Patērētāji nevarēja zināt, ka pieteicējas piemērotās izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu neatbilst normatīvajiem aktiem. Kredīta devēja pienākums ir sniegt patiesu un pilnīgu informāciju patērētājiem par piedāvāto pakalpojumu. Patērētāji paļaujas uz pieteicēju kā pakalpojuma sniedzēju, ka tās īstenotā komercprakse ir tiesiska un atbilst normatīvajiem aktiem.

[4.4] Soda naudas apmēra noteikšanā ir ņemts vērā pārkāpuma smagums, pārkāpuma veids/raksturs, reklāmas izplatīšanas apjoms un ilgums, radītā ietekme, pieteicējas loma un pārkāpuma izdarīšanas apstākļi. Vērtējot pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, ņemts vērā, vai pieteicējai bija iespēja nodrošināt normatīvo aktu, par kuru pārkāpšanu paredzēta atbildība, ievērošanu un vai ir veikti nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu normatīvo aktu ievērošanu. Lēmuma pieņemšanā ir ņemti vērā arī atbildību raksturojošie kritēriji, pieteicējas mantiskais stāvoklis un tas, kāds soda naudas apmērs nodrošinās mērķu sasniegšanu.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 21.jūnija spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Tiesa citēja PTAL 1.panta 9.punktā iekļauto terminu „kredīta kopējās izmaksas patērētājam”, norādot, ka identisks šī termina skaidrojums bija ietverts arī līdz 2016.gada 1.novembrim spēkā esošo Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumu Nr.1219 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanu” (turpmāk – noteikumi Nr.1219) 2.2.apakšpunktā.

No minētā izriet, ka kredīta kopējās izmaksas ir jebkādas izmaksas, ar ko patērētājam jāreķinās, lai kredītu saņemtu un/vai to lietotu, un kuras kredīta devējam ir zināmas, izņemot notāra izmaksas. Tās ietver procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas, piemēram, par aizdevuma līguma sagatavošanu, maksātspējas pārbaudi, kredīta piešķiršanu, apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieku izmaksas, kuras sedz patērētājs u.tml. Arī no šobrīd spēkā esošo Ministru kabineta 2016.gada 25.oktobra noteikumu Nr.691 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanu” regulējuma nav izdarāmi savādāki secinājumi par termina „kredīta kopējās izmaksas” skaidrojumu.

No minētajām definīcijām tiesa nepārprotami secināja, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir ieskaitāmas arī visas komisijas maksas, taču no definīcijām neizriet, ka tām ir jābūt zināmām tieši kredītlīguma noslēgšanas brīdī. Tātad visā kredītlīguma darbības laikā piemērotās komisijas maksas ir ietveramas kredīta kopējās izmaksas.

[5.2] Tiesa nepiekrīta pieteicējas viedoklim, ka jēdziena „kredīta kopējās izmaksas” saturs interpretējams kontekstā ar noteikumos Nr.1219 ietverto gada procentu likmes aprēķina skaidrojumu.

Pirmkārt, no noteikumu Nr.1219 teksta tiesa neguva apstiprinājumu šim pieteicējas argumentam, ka termins „kredīta kopējās izmaksas” lietots kontekstā ar gada procentu likmes aprēķināšanu. Otrkārt, balstīt likuma teksta interpretāciju uz Ministru kabineta noteikumu saturu ir neatbilstoši normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhijai. To neattaisno arī pieteicējas norādītais apstākļi, ka grozījumi PTAL izdarīti juridiskās tehnikas prasību ievērošanas labad, termina skaidrojumu pārnesot no noteikumiem uz likumu.

[5.3] Centra veiktā pārbaude, par ko 2016.gada 6.oktobrī sastādīts akts, apstiprina, ka pieteicēja piedāvāja patērētājiem iespēju pagarināt kreditēšanas līguma termiņu, piemērojot komisijas maksu par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu) 0,5 procenti dienā. Tātad pieteicēja piedāvāja patērētājiem slēgt kreditēšanas līgumus ar neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā. Tiesas ieskatā, konstatējot, ka pieteicēja neievēro likumā noteiktos kopējo izmaksu ierobežojumus, centrs pamatoti uzsāka patērētāju kolektīvo interešu lietu un izvērtēja pieteicējas īstenotās komercprakses atbilstību.

[5.4] Lai arī pieteicēja norāda, ka tās īstenotā komercprakse nav bijusi ne maldinoša, ne agresīva, par šiem kritērijiem strīds nepastāv, jo lēmumā konstatēts, ka pieteicējas komercprakse neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Līdz ar to tiesai ir jāpārbauda, vai centrs pamatoti saskatīja pieteicējas realizētās komercprakses neatbilstību šādā kontekstā.

Lietā nav strīda, ka pieteicēja bija informēta par PTAL grozījumiem, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī. Apstākļi, ka starp centru un nozares pārstāvjiem, tostarp pieteicēju, notika aktīva komunikācija par strīdīgo tiesību normu piemērošanu, tiesas ieskatā, nenozīmē, ka centrs būtu akceptējis normatīvā regulējuma nepildīšanu. Centra nostāja, attiecinot kredīta kopējo izmaksu ierobežojumus uz komisijas maksu par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu), vienmēr ir bijusi konsekventa.

Tiesas ieskatā patērētāji, izvēloties pirkt pieteicējas pakalpojumus, pamatoti varēja sagaidīt, ka nozares profesionālis, kuram ir izsniegta speciālā atļauja (licence) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai, rīkojas labā ticībā un ievēro normatīvo aktu prasības. Patērētājam nebija pamats apšaubīt, ka pieteicējas piedāvātās izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu) neatbilst normatīvajam regulējumam. Līdz ar to, iztrūkstot patiesai un pilnīgai informācijai par piedāvāto pakalpojumu, patērētāji arī nevarēja izdarīt adekvātu

lēmumu attiecībā uz kreditēšanas līguma termiņa atlikšanu (pagarināšanu). Turklāt ir vispārpieņemts, ka vidusmēra patērētājs paļaujas uz pakalpojuma sniedzēja īstenotās komercprakses tiesiskumu un pirms lēmuma pieņemšanas neveic matemātiski komplicētus aprēķinus, lai pārbaudītu, vai pakalpojuma sniedzējs ievēro normatīvo regulējumu. Līdz ar to tiesa uzskatīja, ka pieteicēja, piedāvājot patērētājiem kredīta termiņa atlikšanas (pagarināšanas) iespēju ar tādām kredīta kopējām izmaksām dienā, kas neatbilst PTAL 2.³ daļā noteiktajām, ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kura būtiski ietekmēja patērētāju ekonomisko rīcību, jo patērētājiem bija jāmaksā lielāka komisijas maksa par kredīta termiņa atlikšanu, nekā to paredz normatīvais regulējums. Komercdarbība, kas veikta, izmantojot patērētāju ietekmējamību un neaizsargātību, ir pretrunā godīgai darījumu praksei un labiem tikumiem.

Tiesa konstatēja, ja pieteicējas pieļautā pārkāpuma ietekme uz patērētāju kolektīvajām interesēm ir vērtēta, par pamatu ņemot pieteicējas pašas iesniegtos statistikas datus, proti, informāciju par kredītliģumu pagarinājumu skaitu. Tiesas ieskatā pieteicēja nevietā izvirza argumentu, ka zaudējumu aprēķinā bija jāņem vērā cita statistika, kas būtu sagatavota tieši šādam mērķim. Pieteicējas sniegto pakalpojumu – kredītliģumu pagarinājumu – skaits ir objektīvs rādītājs, kurš nevar mainīties atkarībā no statistikas pieprasījuma mērķa. Atbilstoši centra aprēķiniem patērētājiem radītie zaudējumi laika periodā no 2016.gada 1.janvāra līdz 23.oktobrim ir vismaz 43 677,66 *euro*. Tātad ir pamats secināt, ka pieteicējas īstenotā profesionālajai rūpībai neatbilstošā komercprakse ir būtiski negatīvi aizskārusi patērētāju ekonomiskās intereses.

[5.5] Tiesa konstatēja, ka atbildētājs izmantoja savas tiesības izrādīt pieteicējai pretimnākšanu, aicinot līdz 2016.gada 25.oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Tā kā pieteicēja pārkāpumam nepiekrita, šādu rakstveida apņemšanos tā neiesniedza. Taču lietā nav strīda, ka līdz centra noteiktajam rakstveida apņemšanās iesniegšanas brīdim pieteicēja pārkāpumu bija novērsusi. Pieteicējas ieskatā, uzliekot soda naudu par rakstveida apņemšanās neparakstīšanu, nevis lai novērstu pārkāpumu vai atturētu no pārkāpuma izdarīšanas, centrs ir pieļāvis procesuālu pārkāpumu.

Faktiska pārkāpuma novēršana neaizstāj rakstveida apņemšanās nozīmi, it īpaši šajā lietā, kur pieteicēja un nozares pārstāvji ilgstoši nepiekrita strīdus normu interpretācijai un piemērošanai. Galvenais iemesls, kādēļ pieteicēja novērsa pārkāpumu, ir tas, lai centrs tai pagarinātu licenci pakalpojumu sniegšanai (*Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 30.maija sprieduma lietā Nr.A420186317 14.punkts*).

Kaut arī atbildētājs, izvērtējot komersanta komercpraksi, konstatē patērētāju tiesību pārkāpumus, tam nav tiesības uzlikt pienākumu atlīdzināt patērētājiem radītos zaudējumus.

Ja negodīga komercprakse privātpersonai ir radījusi kaitējumu, tā savas tiesības var aizsargāt, ceļot prasību vispārējās jurisdikcijas tiesā, kā to paredz

Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.¹ pants (*Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2016.gada 6.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-214/2016 16.punkts*).

Savukārt rakstveida apņemšanās ir instruments, ar kura palīdzību patērētāji var īstenot savu tiesisko interešu aizstāvību un panākt, ka komersants labprātīgi atlīdzina nodarītos zaudējumus. Līdz ar to tiesa par nepareizu uzskatīja pieteicējas pozīciju, uzskatot, ka iesniegt rakstveida apņemšanos bija mērķtiecīgi tikai līdz pārkāpuma novēršanas brīdim.

[5.6] Pieteicējai uzlikto soda naudu 3000 *euro*, kas atbilst 1,34 procentiem no tās 2015.gada neto apgrozījuma, tiesa atzina par samērīgu ar izdarīto pārkāpumu. Tiesa nekonstatēja, ka pieteicēja labprātīgi būtu veikusi pasākumus pārkāpuma novēršanai un zaudējumu atlīdzināšanai. Tiesa jau iepriekš akcentēja, ka pārkāpuma novēršanas motīvi rodami nevis pieteicējas labprātīgā rīcībā, bet gan nepieciešamībā saņemt licenci pakalpojumu sniegšanai. Tātad pārkāpuma novēršanas apstākļi izriet no pieteicējas savtīgā labuma, nevis vēlmes atrisināt situāciju patērētāju interešu aizsardzības tvērumā. Atbilstoši pieteicējas pārstāvja paskaidrojumiem tiesas sēdē, pieteicēja nav atlīdzinājusi patērētājiem radītos zaudējumus, jo tādi nav pieteikti. Vienlaikus tiesa nekonstatēja, ka pieteicēja būtu izrādījusi iniciatīvu zaudējumu atlīdzināšanā.

Lēmumā atbildētājs ir izvērtējis pieļautā pārkāpuma raksturu un ilgumu – vairāk kā deviņi mēneši. Tiesa piekrita atbildētāja aprēķinam, jo pārkāpuma sākums nosakāms no tiesību normu grozījumu spēkā stāšanās brīža. Lēmumā pamatoti konstatēts, ka negodīgo komercpraksi pieteicēja nav pārtraukusi pēc savas iniciatīvas, pārkāpumu neatzīst un rakstveida apņemšanos nav iesniegusi. Lai arī pieteicējas rīcībā nav konstatējama atkārtotība un pieteicēja nav kavējusi lietas izskatīšanu, tiesas ieskatā, šie faktori, iepretim iepriekš konstatētajiem, nav izšķiroši, lai pieteicējai soda naudu nepiemērotu vispār.

Pie šādiem apstākļiem tiesa atzina, ka pieteicējai piemērotā soda nauda 3000 *euro* ir samērīga un atbilst izdarītajam pārkāpumam. Lēmumu tiesa atzina par tiesisku un pamatotu.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 21.jūnija spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[6.1] Secinot, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir ieskaitāmas visas komisijas maksas neatkarīgi no tā, vai tās bijušas zināmas tieši kredītīguma noslēgšanas brīdī, tiesa PTAL 1.panta 9.punktu iztulkoja tikai pēc gramatiskās iztulkošanas metodes, lai gan minētās tiesību normas iztulkojums pēc sistēmiskās un teleoloģiskās iztulkošanas metodes liek secināt, ka komisijas maksa par kredīta termiņa pagarināšanu neietilpst kredīta kopējās izmaksas patērētājam.

[6.2] Atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² pantam centrs soda naudu var uzlikt komersantam tikai gadījumā, ja tas veicis negodīgu komercpraksi. Tas vien, ka komersants pieļāvis kādas tiesību normas (piemēram, PTAL) pārkāpumu, automātiski nenožīmē, ka ir veikta negodīga komercprakse.

Līdz ar to pat tad, ja hipotētiski pieņemtu, ka PTAL noteica, ka arī komisijas maksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ir iekļaujamas kredīta kopējās izmaksās patērētājam, pieteicējas pretēja rīcība automātiski nenozīmē, ka šāda rīcība uzskatāma par negodīgu komercpraksi.

[6.3] Analizējot pieteicējas komercprakses atbilstību profesionālajai rūpībai, tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā apstākli, ka pieteicēja ar Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācijas (turpmāk – Asociācija) starpniecību ilgstoši veda dialogu ar centru un Ekonomikas ministriju par PTAL 8.panta 2.³ daļas piemērošanu attiecībā uz komisiju par kredīta termiņa pagarināšanu. Pieteicēja arī kritiski vērtē tiesas secinājumu, ka centra nostāja attiecībā uz PTAL 8.panta 2.³ daļā noteikto ierobežojumu saturu vienmēr bijusi konsekventa. Minētie apstākļi izslēdz iespēju kvalificēt pieteicējas komercdarbību kā profesionālai rūpībai neatbilstošu, jo pieteicēja no savas puses izrādīja ieinteresētību, lai noskaidrotu kompetento valsts pārvaldes iestāžu viedokli par minētās normas piemērošanu attiecībā uz komisiju par kredīta termiņa pagarināšanu, taču atbildētāja sniegtā informācija bija pretrunīga, tādēļ pieteicējai objektīvi nebija iespējams laikus ieviest nepieciešamās izmaiņas tās līgumos un informācijas tehnoloģiju sistēmā.

[6.4] Tiesa spriedumā nav pievērsusies pieteicējas argumentiem par tiesiskā regulējuma neskaidrību.

Asociācija vēl 2015.gada jūlijā izstrādāja vadlīnijas, kas bija paredzētas tās biedriem, lai nodrošinātu vienveidīgu PTAL 2015.gada 28.maija grozījumu piemērošanu. Vadlīnijās atbilstoši Asociācijas tā laika izpratnei par grozījumu saturu tika norādīts, ka, nosakot kredīta kopējās izmaksās patērētājam, cita starpā, neņem vērā maksājumus, kas kredīta devējam nav zināmi kredīta līguma noslēgšanas laikā, kā vienu no piemēriem nepārprotami norādot „pagarināšanas maksas”. Izstrādātās vadlīnijas tika nosūtītas apstiprināšanai centra Finanšu pakalpojumu uzraudzības daļas vadītājam, kurš 2015.gada 4.augustā e-pasta vēstulē apstiprināja vadlīniju atbilstību likuma grozījumiem. Ņemot vērā šādu saskaņojumu, pieteicēja veica izmaiņas tās līgumos un informācijas tehnoloģiju sistēmā, kuras bija nepieciešamas 2015.gada 28.maija grozījumu PTAL ieviešanai, grozījumos paredzētos kredīta kopējo izmaksu ierobežojumus neattiecinot uz komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu.

[6.5] Viedokli, ka komisijas maksa par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu tomēr ir iekļaujama kredīta kopējās izmaksās patērētājam, centrs pirmo reizi izteica tikai 2016.gada 11.janvāra vēstulē, t.i., jau pēc tam, kad 2015.gada 28.maija grozījumi PTAL bija stājušies spēkā. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka centrs vairākkārt mainīja viedokli par to, kā ir aprēķināmi kredīta izmaksu ierobežojumi kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas gadījumā. Proti, 2016.gada 11.janvāra vēstulē atbildētājs norādīja, ka tad, „ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tad tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31.dienu, kopējās izmaksās par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,25 procentus dienā”. Savukārt 2016.gada 1.marta vēstulē atbildētājs, atsaucoties uz Ekonomikas ministrijas komentāriem, norādīja, ka „aizdevumiem, kas sākotnēji noslēgti ar termiņu uz 30 dienām un

tikuši pagarināti, (..) sākot ar 15.dienu kredīta izmaksu maksimālais pieaugums likumā ir noteikts 0,2 procenti dienā un arī pēc 30.dienas šis ierobežojuma apmērs nemainās. PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktais kredīta izmaksu pieauguma ierobežojums 0,25 procentu apmērā dienā ir attiecināms tikai uz līgumiem, kas jau sākotnēji noslēgti uz termiņu, kas pārsniedz 30 dienas”. Līdzīgs viedoklis ir pausts arī centra mājas lapā 2016.gada 17.februārī publicētajā dokumentā ar atbildēm uz biežāk uzdotajiem jautājumiem saistībā ar PTAL 8.panta grozījumiem.

Savukārt no lēmuma izriet, ka atbilstoši lēmuma pieņemšanas laikā pastāvošajai centra izpratnei, ir pieļaujami divi kredīta kopējo izmaksu aprēķina varianti: 1) aprēķinot 0,2 procentus dienā, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu, vai 2) aprēķinot 0,25 procentus dienā par visu kredīta līguma darbības laiku. Tātad pēc 2016.gada 1.marta vēstules nosūtīšanas centrs ir vēlreiz mainījis viedokli, nu jau vairs neuzskatot, ka attiecībā uz komisijas maksu par kredīta termiņa pagarināšanu ir piemērojams fiksēts ierobežojums 0,2 procenti dienā, bet pieļaujot, ka pakalpojumu sniedzējs pats izvēlas, kuru no normā noteiktajiem ierobežojumiem piemērot.

Šādos apstākļos, kad atbildētājs gada laikā ir trīs reizes mainījis viedokli par to, kā PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktie kredīta kopējo izmaksu ierobežojumi piemērojami attiecībā uz komisijas maksu par kredīta termiņa pagarināšanu, pieteicējas ieskatā, nav iespējams izdarīt secinājumu, ka minētā tiesību norma saturēja pietiekami skaidru regulējumu, lai būtu tiesisks pamats pieteicējas sodīšanai par šāda tiesiskā regulējuma neievērošanu. Pakalpojumu sniedzējam objektīvi ir nepieciešams laiks, lai ieviestu jebkuras izmaiņas pakalpojumu sniedzēja piemēroto komisiju piešķiršanā, jo šim nolūkam nepieciešams veikt grozījumus pakalpojumu sniedzēja tipveida līgumos un informācijas tehnoloģiju sistēmā, apmācīt darbiniekus utt. Tādēļ no pieteicējas nevarēja tikt pamatoti prasīts, lai tā ieviestu attiecīgās izmaiņas nekavējoties pēc katras centra viedokļa maiņas attiecībā uz kārtību, kādā aprēķināmi komisijas maksu par kredīta termiņa pagarināšanu ierobežojumi.

[6.6] Pieteicēja nepiekrīt tiesas norādei, ka faktiskā pārkāpuma novēršana neaizstāj rakstveida apņemšanās nozīmi, it īpaši šajā lietā, kur pieteicēja un nozares pārstāvji ilgstoši nepiekrita strīdus normu interpretācijai un piemērošanai. No tiesas sekojošās argumentācijas var saprast, ka, tiesas ieskatā, rakstveida apņemšanās nozīme ir tāda, ka ar tās palīdzību patērētāji var īstenot savu tiesisko interešu aizstāvību un panākt, ka komersants labprātīgi atlīdzina nodarītos zaudējumus.

Taču konkrētajā gadījumā centrs ierosināja pieteicējai parakstīt rakstveida apņemšanos, kas balstīta uz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹ panta pirmās daļas 2.punktu, proti, apņemties veikt noteiktas darbības – veikt izmaiņas komisijas par kredīta termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Ievērojot, ka centrs nerosināja rakstveidā apņemties atlīdzināt patērētājiem zaudējumus, pieteicējai uzliktais sods arī nevar tikt pamatots ar zaudējumu atlīdzināšanu patērētājiem.

[6.7] Tiesas secinājums, ka pieteicēja esot novērsusi pārkāpumu, lai centrs tai pagarinātu licenci pakalpojuma sniegšanai, neatbilst lietas faktiskajiem apstākļiem. Atbildētājs pieņēma lēmumu izsniegt pieteicējai licenci patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai, kurā bija ietverts nosacījums, ka pieteicējai jānovērš centra konstatētie pārkāpumi pagarināšanas komisijas aprēķināšanā. Pieteicēja nepieciešamās izmaiņas komisijas par kredīta termiņa pagarināšanu aprēķināšanā bija veikusi jau līdz 2016.gada 24.oktobrim, t.i., vēl pirms lēmuma pieņemšanas par licences izsniegšanu. Attiecīgi tiesai nebija pamata saistīt pieteicējas motīvus, veicot izmaiņas komisijas par kredīta termiņa pagarināšanu aprēķināšanā, ar licences saņemšanu.

[6.8] Kontekstā ar centra ierosinājumu iesniegt rakstveida apņemšanos pieteicējai nav saprotama tiesas atsaukšanās uz to, ka pieteicēja un nozares pārstāvji ilgstoši nav piekrituši strīdus normu interpretācijai. Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹ pantā regulētās rakstveida apņemšanās mērķis ir sekmēt konstatētā pārkāpuma novēršanu, ja komersants to atzīst. Turpretim gadījumā, ka komersants pārkāpumu neatzīst, tam ir būtiski nezaudēt tiesības aizstāvēt viedokli par savas darbības tiesiskumu. Parakstot rakstveida apņemšanos, komersants šādas tiesības zaudē, jo saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹ panta otro daļu, parakstot rakstveida apņemšanos, komersants atzīst pārkāpuma izdarīšanu. Konkrētajā gadījumā pieteicēja piekrita ievērot centra veikto normu interpretāciju, kaut gan, pieteicējas ieskatā, šāda interpretācija nav viennozīmīga. Tādēļ pieteicējai bija būtiski nezaudēt tiesības izmantot administratīvās tiesas kontroli pār centra izdoto administratīvo aktu. Parakstot rakstveida apņemšanos, pieteicēja šādas tiesības zaudētu, tādējādi rakstveida apņemšanās parakstīšana būtu vērtējama kā nesamērīgs pieteicējas tiesību ierobežojums.

[7] Atbildētājs rakstveida paskaidrojumā pieteicējas apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

[7.1] Izskatāmajā lietā nav tik būtiski, kāpēc kreditēšanas līgumi tiek pagarināti, bet gan būtisks ir fakts, ka vidusmēra patērētājs varēja paļauties uz to, ka pieteicēja kā profesionāle konkrētajā jomā pareizi aprēķina kredīta kopējās izmaksas un, slēdzot līgumus, pareizi piemēro PTAL ietvērto regulējumu. Nezinot, ka pieteicēja komisijas maksas aprēķināja nepareizi, vidusmēra patērētājs varēja, piemēram, pieņemt lēmumu izvēlēties pieteicējas pakalpojumu un arī to atmaksāt pēc pirmajām 30 dienām, nevis vienoties par atmaksas termiņa pagarināšanu. Līdz ar to konstatējams, ka pieteicēja, neievērojot PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļu, ir īstenojusi negodīgu – profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi.

[7.2] Kā to norādījusi Administratīvā apgabaltiesa 2018.gada 30.maija spriedumā lietā Nr.A420186317, centrs ir bijis konsekvents arī jautājumā par to, ka kredītlīguma noslēgšanas brīdī nezināmas izmaksas nav iekļaujamas kredīta kopējās izmaksās. Savukārt, noslēdzot vienošanos par aizdevuma atmaksas termiņa pagarināšanu, izmaksas, kas saistītas ar aizdevuma lietošanu pagarinātajā termiņā, kredīta devējam kļūst zināmas un saistošas, aprēķinot

kredīta kopējo izmaksu pieauguma ierobežojumu. Sarakste starp nozares pārstāvjiem, centru un Ekonomikas ministriju acīmredzami ir bijusi tāpēc, ka tieši nozares pārstāvji nepiekrīt un nevēlas, lai tiesību normas tiktu piemērotas tā, kā to konsekventi norādījis centrs.

[7.3] Pieteicēja neiesniedza rakstveida apņemšanos Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta piektās daļas 2.punkta izpratnē, līdz ar to pieteicējas veiktās darbības juridiski nav uzskatāmas par labprātīgām darbībām vai rakstveida apņemšanos minētā likuma izpratnē. Līdz ar to attiecībā uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem par centra izvēlētajiem tiesiskajiem līdzekļiem, norādāms, ka, lai pārkāpumu pārtrauktu un nodrošinātu patērētāju tiesību un interešu aizsardzību – centrs pieteicēju sākotnēji aicināja iesniegt rakstveida apņemšanos, taču tā kā pieteicēja tādu atteicās iesniegt, centrs, ievērojot Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotās daļas 5.punktu, pieņēma lēmumu par soda naudas piemērošanu.

[7.4] Soda naudas apmēra noteikšanai lēmumā tika ņemti vērā Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta pirmajā un otrajā daļā norādītie kritēriji, ņemot vērā centra 2016.gada 5.februāra vadlīnijās Nr.3 „Vadlīnijas Reklāmas likumā un Negodīgas komercprakses aizlieguma likumā noteikto labprātīgo darbību piedāvāšanai un lēmumu pieņemšanai”. Pieteicējai piemērotā soda nauda ir zemākā, kas piemērota par PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļas pārkāpumiem attiecībā pret citām kapitālsabiedrībām, pret kurām centrs ir izdevis tāda paša satura administratīvos aktus par PTAL 8.panta 2.² un 2.³ daļas pārkāpumiem kā lēmums, nosakot soda naudu robežās no 3000 *euro* līdz 80 000 *euro*. Ņemot vērā pieļauto pārkāpumu, patērētājiem radīto zaudējumu apmēru un Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² pantā noteikto maksimālo soda naudu līdz 10 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, centrs attiecībā pret pieteicēju bija tiesīgs piemērot lielāku soda naudu, nekā ar lēmumu piemērotā soda nauda.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[9] Novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[10] Lietā ir strīds par PTAL 8.panta 2.³ daļas piemērošanu gadījumos, kad tiek pagarināts termiņš aizdevuma atmaksai un tiek noteikta pagarināšanas komisijas maksa. Procesa dalībnieku viedokļi atšķiras par to, vai PTAL 8.panta 2.³ daļā paredzētie ierobežojumi kreditēšanas līguma izmaksām ir attiecināmi uz pagarināšanas komisijas maksu.

PTAL 8.panta 2.³ daļa nosaka, ka kreditēšanas līguma izmaksas nav atzīstamas par samērīgām un atbilstošām godīgai darījumu praksei, ja kredīta kopējās izmaksas patērētājam pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas

no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par neatbilstošām kredīta līguma izmaksām ir atzīstamas tādas, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas.

Kā redzams no minētās tiesību normas teksta, tad tiesību norma nosaka ierobežojumu kredīta kopējām izmaksām.

Pieteicēja uzskata, ka kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksa neietilpst kredīta kopējās izmaksās. Līdz ar to būtiski ir noskaidrot jēdziena „kredīta kopējās izmaksas” saturu.

[11] Saskaņā ar PTAL 1.panta 9.punktu kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītēšanas līgumu un kas kredīta devējam zināmi.

Tiesību normas teksta norāda, ka ar kredīta kopējām izmaksām tiek saprastas visas izmaksas, ar ko patērētājam jāērķinās, lai kredītu saņemtu un lietotu, un, kuras kredīta devējam ir zināmas. Tās ietver, piemēram, procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas (par aizdevuma līguma sagatavošanu, maksātnespējas pārbaudi, kredīta piešķiršanu), apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieka izmaksas, kuras sedz patērētājs un citas tamlīdzīgas izmaksas. Vārdu salikumi “kopējās izmaksas” un “visas izmaksas” jau paši par sevi norāda, ka jēdzieniski tiek aptvertas visas izmaksas, kas nav tiesību normās tieši norādītas kā neietilpstošas kopējās izmaksas, proti, jebkura izmaksu pozīcijas izslēgšana ir izņēmums.

[12] Apgabaltiesas vērtējumā ir pamatoti piemērot arī citas interpretācijas metodes, tai skaitā novērtēt to, kāds raksturs ir komisijas maksai par aizdevuma atmaksas palielinājumu.

Pieteicējas aizdevuma līguma (*lietas 1.sējuma 91.-98.lapa*) nav regulēts jautājums par termiņa pagarināšanu, tai skaitā nav arī definēts termins „pagarināšanas komisija”. Tomēr dienesta veiktā pārbaudē tika konstatēts, ka komisijas maksa par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ir robežās 0,5 procenti par dienu. Tādējādi šādas izmaksas pārsniedz PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktās izmaksas pieļaujamo komisijas maksu aizdevumiem uz 30 dienām (0,25 procenti).

Kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas komisijas maksa pēc sava rakstura ir papildus komisijas maksa par pakalpojuma sniegšanu, proti, kredīta termiņa pagarināšanu. Līdz ar to šāda maksa ietilpst kopējās kredīta izmaksās līdzvērtīgi kā jebkura cita komisijas maksa, kas ir jāmaksā par pakalpojuma saņemšanu.

Apgabaltiesa nesaskata saturiski nozīmīgas atšķirības no komisijas maksas par līguma noslēgšanu un cita veida komisijām, kuras ietilpst kredīta

kopējās izmaksās, proti, tā ir tieši saistāma ar līguma noslēgšanu un kredīta lietošanu.

[13] Pieteikumā un apelācijas sūdzībā pieteicēja norāda uz to, ka pastāv atšķirība starp jēdzienu „gada procentu likme”, kas definēta noteikumu Nr.1219 2.4.punktā un PTAL 1.panta 9.punktā izmantoto jēdzienu „kredīta kopējās izmaksas”.

Apgabaltiesas vērtējumā starp PTAL 1.panta 9.punktu un noteikumu Nr.1219 2.4., 5.-9.punktiem (arī šobrīd spēkā esošie Ministru kabineta noteikumi Nr. 691 satur identisku regulējumu) nepastāv pretrunas.

PTAL 1.panta 9.punkts un noteikumu Nr.1219 2.4.punkts ir iekļauts Latvijas Republikas likumdošanā saskaņā ar direktīvas 2008/48/EK 3(g), 3(i).punktiem, kuros ir ietverta kredīta kopējās izmaksas patērētājam un gada procentu likmes definīcija.

Direktīvas 2008/48/EK vadlīnijās 2.1.punkta ir norādīts, ka gada procentu likmes nozīme ir skaitliskā veidā dot iespēju salīdzināt izmaksas patērētājam. Šis jēdziens sevī ietver kredīta kopējās izmaksas, bet izsaka šo lielumu procentuālā izteiksmē pret aizņēmuma summu, kas ļauj salīdzināt faktisko izdevumu proporciju.

Noteikumu Nr.1219 2.4.punkts nosaka, ka gada procentu likme ir kredīta kopējās izmaksas patērētājam, izteiktas gada procentos no patērētājam piešķirtās kredīta kopējās summas, iekļaujot izmaksas saskaņā ar šo noteikumu 5., 6. un 7.punktu. Tādējādi redzams, ka noteikumu Nr.1219 2.4.punktā definētā gada procentu likmes jēga ir vienīgi skaitliskā un salīdzināmā veidā dot patērētājam iespējas salīdzināt kredīta kopējās izmaksas dažādiem kredīta piedāvājumiem, starp šiem jēdzieniem pastāv tieša matemātiska saistība.

Noteikumu Nr.1219 5.-9. punkts detalizētāk apraksta gada procentu likmes aprēķināšanu. Noteikumu Nr.1219 5.punkts nosaka, ka gada procentu likmi aprēķina, nosakot pašreizējo vērtību visām esošajām vai nākotnes saistībām, par kurām ir vienojušies kredīta devējs un patērētājs. Savukārt noteikumu Nr.1219 6.punkts uzskaita maksājumus, kurus neietver kredīta kopējās izmaksās (maksājums par saistību neizpildi un maksājums, ko patērētājs maksā iegādājoties precī vai pakalpojumu). Noteikumu Nr.1219 5.punktā tiek norādīts, ka izmaksās ietilpst visas esošās un nākotnes saistības, par kurām ir vienojušies kredīta devējs un patērētājs. Ņemot vērā, ka tiesību normā tiek norādīts, ka izmaksās ietilpst visas esošās un nākotnes saistības, tad tiesību normas gramatiskais saturs norāda uz to, ka tiek iekļautas visas izmaksas, kas nav tiešā veidā norādītas kā izslēdzamas.

Noteikumu Nr.1219 6.punktā veiktais uzskaitījums izmaksām, kas netiek iekļautas aprēķinā. Šis uzskaitījums ir veikts kā noslēgts gadījumu uzskaitījums, kuru nav paredzēts papildināt. Līdz ar to noteikumu Nr.1219 6.punktu paplašinoša iztulkošana neatbilst normas struktūrai.

[14] Pieteicēja apelācijas sūdzībā ir norādījusi uz noteikumu Nr.1219 6.1.punktu, kas paredz, ka, aprēķinot kredīta kopējās izmaksas patērētājam,

neņem vērā jebkurus maksājumus, ko patērētājs maksā par kredītēšanas līgumā noteikto patērētāja saistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi. Tādējādi pieteicēja pēc būtības izsaka viedokli, ka kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksa būtu pielīdzināma maksājumam par saistību neizpildi.

Apgabaltiesas vērtējumā komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu nevar atzīt par maksājumu par saistību neizpildi, jo komisijas maksa ir samaksa par izsniegtā kredīta lietošanu termiņā, par kuru līdzēji ir vienojušies, nevis soda sankcija par termiņa neievērošanu. Termiņa pagarināšana ir iespējama, līdzējiem savstarpēji vienojoties par līguma izmaiņām. Savukārt līguma noteikumu pārkāpuma gadījumā var konstatēt, ka viena puse vienpusēji nepilda pielīgtās saistības.

Pieteicējas arguments, ka termiņa pagarināšana notiek pēc pieteicējas iniciatīvas, nenorāda, ka tādēļ komisijas maksa par līguma termiņa pagarināšanu nav atzīstama par kredīta izmaksām. Arī līguma sākotnējā noslēgšana vairums gadījumos notiek pēc kredīta ņēmēja iniciatīvas. Līdz ar to šis kritērijs nenorāda uz to, ka vienošanās par līguma izmaiņām būtu citādi vērtējama PTAL 1.panta 9.punkta izpratnē, nekā līguma noslēgšana.

Papildus norādāms, ka pieteicējas aizdevuma līgums paredz arī sankcijas par samaksas kavējumu. Tā līguma noteikumu 6.1.punkts nosaka, ka par saistību neizpildi tiek maksāti nokavējuma procentu 1 procenta apmērā no kopējās kavēto maksājumu summas par katru kavējuma dienu. Līdz ar to var secināt, ka pieteicēja līgumā ir paredzējusi konkrētu piespiedu līdzekli par saistību neievērošanu. Nokavējuma procentu piemērošana ir nošķirama no termiņa pagarināšanas PTAL 1.panta 9.punkta izpratnē.

[15] Otrs pieteicējas argumentācijas bloks saistīts ar to, kā ir jāizprot PTAL 1.panta 9.punktā lietotā vārdu kopa „kas ir kredīta devējam zināmi”.

Gada procentu likmes aprēķinā (kopējās kredīta izmaksās) var iekļaut tikai tos lielumus, kas kredīta devējam ir zināmi. Līguma noslēgšanas brīdī kredīta devējam nav zināms, vai kredīta līguma termiņš tiks pagarināts. Savukārt pagarināšanas komisijas lielums ir zināms kredīta devējam brīdī, kad kredīta devējs piedāvā patērētājam vienoties par līguma izmaiņām.

Direktīvas 2008/48/EK ievaddaļas 20.punktā ir norādīts, ka kredīta kopējās izmaksās patērētājam būtu jāietver visas izmaksas, tostarp procenti, komisijas nauda, nodokļi, kredītu starpnieku izmaksas un citi maksājumi, kas patērētājam jāveic saistībā ar kredītlīgumu. Kreditora faktiskās zināšanas par izmaksām būtu jānovērtē objektīvi, ņemot vērā profesionālās rūpības prasības.

Apgabaltiesas vērtējumā nozīme ir piešķirama tam, ka līguma pagarināšanas komisijas maksas lielumu nosaka līdzēji vienojoties. Tādējādi papildus noteiktā kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksu nosaka kredīta devējs pirms vienošanās noslēgšanas. Šis apstāklis komisijas maksu par termiņa pagarināšanu neļauj pieskaitīt tādiem gadījumiem, kad papildus izdevumi rodas vienpusējas kredīta ņēmēja rīcības rezultātā.

Apstāklis, ka sākotnējā aizdevuma izsniegšanas brīdī papildus komisijas maksa vēl nebija pielīgta, nemaina to, ka šis lielums ir zināms pieteicējai brīdī,

kad tā apstiprina līguma grozījumus par termiņa pagarināšanu. Pieteicēja nosaka šo lielumu un var arī ievērot, vai noteiktās kopējās kredīta izmaksas nepārsniedz PTAL 8.panta 2.³ daļā norādītos rādītājus. Līdz ar to pats par sevi fakts, ka atsevišķas izmaksas tiek pielīgtas vēlākā laika posmā, neietekmē to, ka pieteicējai ir jānovērtē PTAL 8.panta 2.³ daļas normas prasības brīdī, kad pieteicēja nosaka pagarināšanas komisijas apmēru.

Pieteicējas virzītā argumentācija balstās uz apgalvojumu, ka kredīta kopējo izmaksu kontrole ir jāveic tikai pirms līguma noslēgšanas, bet tālākā laika posmā kredīta devējam nav jāievēro PTAL 8.panta 2.³ daļā paredzētais ierobežojums. Šāda interpretācija izveido tiesību sistēmā „caurumu”, kura ietvaros tiesību normas piemērošana netiek veikta, tādējādi arī netiek pienācīgi aizsargātas patērētāja intereses.

Kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas komisijas maksas novērtēšanā tiesa ņem vērā to, ka PTAL 8.panta 2.³ daļas jēga ir noteikt ierobežojumus kredīta kopējām izmaksām, nolūkā pasargāt patērētājus no nesamērīgām ar kredīta ņemšanu un lietošanu saistītām izmaksām. Nesamērīgas kredīta izmaksas var rasties, arī pagarinot kredīta līgumu. Līdz ar to ir loģiski pieņemt, ka PTAL 8.panta 2.³ daļa attiecas arī uz kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas maksu.

Ja pieņemtu pretējo, ka pagarināšanas maksa neietilpst kredīta kopējās izmaksās, tad šī komisijas maksa paliktu ārpus PTAL 8.panta 2.³ daļas regulējuma, proti, šo maksu varētu noteikt vienādu ar kredīta kopējo summu (PTAL 8.panta 2.⁴ daļa), kas novērtējama, kā nesamērīga augsta maksa par naudas resursu lietošanu uz termiņu līdz 30 dienām. Šāda pieeja ir pretēja PTAL 1.panta 9.punkta un 8.panta 2.³ daļas jēgai.

Pieteicējas piedāvātā tiesību normu interpretācija noved pie tā, ka kredīta līguma izmaiņu gadījumā var neievērot PTAL 8.panta 2.³ daļas nosacījumus, uzliekot nesamērīgas izmaksas kredīta ņēmējam. Tādējādi šāda interpretācija acīmredzami ir pretēja minēto tiesību normu mērķim.

[16] Pieteicēja norāda, ka komisijas maksa par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ietilpst PTAL 8.panta 2.⁴ daļā, kurā norādīts, ka jebkuru ar kredītu saistīto izdevumu summa, tajā skaitā procentu, nokavējuma procentu, līgumsodu, komisijas maksu, termiņa atlikšanu un citu ar kredīta līguma izpildi saistīto maksājumu summa, nedrīkst pārsniegt izsniegtā kredīta summu (ja kredīta atmaksas termiņš nepārsniedz trīs mēnešus).

PTAL 8.panta 2.⁴ daļā minētās „jebkuras izmaksas” sevī ietver arī nokavējuma procentus, līgumsodus un citus ar kredīta līguma izpildi (neizpildi) saistīto maksājumu summu. Līdz ar to šīs normas mērķis ir nepieļaut tieši sodoša rakstura sankciju un izpildes izdevumu pārmērīgu piemērošanu, bet „kopējās kredīta izmaksas” ietilpst „jebkurās izmaksās” kā viens no saskaitāmajiem.

Tas, ka komisijas maksa vienlaicīgi ietilpst arī „jebkurās izmaksās” tomēr nenoved pie secinājuma, ka nav piemērojama PTAL 8.panta 2.³ daļa attiecībā uz papildus noteikto komisijas maksu.

[17] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.panta otrās daļas 1.punkts paredz, ka komercprakse ir negodīga, ja tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Savukārt minētā likuma 6.pants noteic, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārātzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Ņemot vērā, ka pieteicēja 10 mēnešus ir pārkāpusi PTAL 8.panta 2.³ daļas noteikumus, tad var konstatēt, ka pieteicēja ilgstoši saviem klientiem ir piedāvājusi slēgt līgumus, kuru izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījuma praksei. Kredīta kopējo izmaksu aprēķina kontrole primāri ir jāveic tieši pieteicējai. Tieši kredīta izmaksu noteikšana ir tie profesionālie aspekti, kuri pieteicējai ir īpaši labi jāpārzina. Pieteicēja labi zināja, ka iestāde ilgstošā laika posmā norāda uz pieteicējas kļūdām. Tātad pieteicēja varēja pareizi novērtēt esošo situāciju un savlaicīgi izmainīt savu rīcību. Ilgstošās sarunas šajā gadījumā nevar tikt izmantotas par pamatu tam, lai pārkāpumu vērtētu savādāk.

Patērētājam ir daudz grūtāk pārzināt jomas specifisko regulējumu, tai skaitā izkontrolēt to, vai arī pagarināšanas maksas apmērs ir noteikts, ievērojot PTAL 8.panta 2.³ daļas prasības. Turklāt jāņem vērā, ka tieši kredītīguma pagarināšanas brīdī daudzi patērētāji var atrasties situācijā, kad tiem ir ierobežotas iespējas izvēlēties citu pakalpojuma sniedzēju. Tādējādi patērētāji tieši šajā brīdī ir mazāk aizsargāti pret negodīgiem līguma noteikumiem. Ņemot vērā šos aspektus, samazinās iespēja, ka patērētājs varētu kredīta līguma pagarināšanas brīdī uzsākt ilgstošas diskusijas ar kredīta devēju par kredīta kopējo izmaksu neatbilstību PTAL 8.panta 2.³ daļas prasībām. Savukārt pieteicējas rīcība ir vērsta uz to, lai izmantotu šo situāciju savās interesēs, neievērojot tiesību normas prasības.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējas darbība neatbilst profesionālajai rūpībai, kā arī būtiski negatīvi ietekmē patērētāju grupas ekonomisko rīcību. Negatīvo ietekmes būtiskumu uzrāda darījumu lielais skaits, kas saskaņā ar pieteicējas sniegtajiem datiem par 2016.gada 1.pusgadu ir 5331 darījumi, kuros nav ievērotas tiesību normas prasības, kā arī patērētāju grupai nodarīto zaudējumu kopējais apmērs (43 677,66 euro).

Apkopojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas komercprakse ir atzīstama par negodīgu komercpraksi.

[18] Pieteicēja apelācijas sūdzībā ir izteikusi iebildumus par soda piemērošanas nepieciešamību un piemērotās soda naudas apmēru (pieteicējai piemērota soda nauda 3000 euro apmērā).

Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotā daļa paredz dažādus līdzekļus, ko uzraugošā iestāde var izmantot, konstatējot negodīgu

komercpraksi, tostarp uzlikt naudas sodu. Turklāt tiesību normas teksts tieši nosaka, ka iestāde ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, piemēram, vienlaicīgi noteikt komercprakses īstenotājam pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi un uzlikt sodu. Minētā likuma 15.²panta pirmā daļa noteic, ka uzraudzības iestāde ir tiesīga par negodīgu komercpraksi uzlikt komercprakses īstenotājam soda naudu līdz 10 procentiem no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne vairāk kā 100 000 *euro*. Soda naudas apmērs ir nosakāms samērīgi ar izdarīto pārkāpumu, ņemot vērā komercprakses īstenotāja veiktos pasākumus pārkāpuma novēršanai un zaudējumu atlīdzināšanai.

Atbildētājs konstatēja, ka pieteicēja no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 23.oktobrim veikusi 5331 pagarinājumus, kas neatbilst tiesību normu prasībām. Pieteicējai 2015.gada neto apgrozījums bija 223 153 *euro*. Piemērotais sods ir 1,34 procenti no pieteicējas 2015.gada neto apgrozījuma un 3 procenti no maksimālās soda naudas.

[19] Pieteicēja ir norādījusi, ka soda naudas piemērošana nebija nepieciešama mērķa sasniegšanai, jo pieteicēja bija jau 2016.gada 5.augusta tikšanās laikā apņēmusies izmantīt savu komercpraksi. Pieteicēja arī faktiski mainīja savu praksi līdz 2016.gada 24.oktobrim.

Pirmās instances tiesa spriedumā ir norādījusi, ka pieteicēja mainīja savu komercpraksi, ņemot vērā, ka pieteicējai tika izsniegta licence ar nosacījumu, kurā bija ietverts PTAL 8.panta 2.³ daļas skaidrojums attiecībā par pagarināšanas komisijas maksu. Publiski pieejamā informācija atbildētāja mājas lapā apstiprina, ka pieteicējai 2016.gada 3.novembrī ir izsniegta licence Nr.NK-2016-049 ar nosacījumu. Pieteicēja arī faktiski neapstrīd to, ka licencē tika iekļauts nosacījums, ka pieteicējai līdz 2016.gada 30.oktobrim ir jānovērš pārkāpums, nodrošinot, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisijas maksu par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu saistībā ar līgumu klientam nepārsniegs 0,25 procentus dienā par visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas. Licencē ietvertais Nosacījums pēc būtības ir PTAL 8.panta 2.³ daļas normas piemērošanas apraksts, kuru apgabaltiesa jau ir atzinusi par pamatotu.

Apgabaltiesas vērtējumā licences izsniegšanas process, neraugoties uz atsevišķām kopīgām sadaļām, ir nošķirams no Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotā daļas piemērošanas, jo katram procesam ir savs mērķis.

Licences izsniegšanu regulē Ministru kabineta 2011.gada 29.marta noteikumi Nr.245 „Noteikumi par speciālo atļauju (licenci) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai” (turpmāk – noteikumi Nr.245), kas apraksta kritērijus un kārtību, kādā tiek izsniegta licence. Licences izsniegšanas laikā arī tiek vērtēta uzņēmuma saimnieciskā darbība, tomēr pieļautie pārkāpumi tiek vērtēti kontekstā ar licences izsniegšanu vai anulēšanu. Līdz ar to procesa mērķis ir atšķirīgs no Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotā daļas piemērošanas. Tā noteikumu Nr.245 43.1.apakšpunkts paredz, ka centrs ir tiesīgs pieņemt lēmumu par speciālās atļaujas (licences) anulēšanu, ja ir

konstatēti būtiski patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi. Pieteicējas izdarītais pārkāpums ir atzīstams par būtisku un ilgstošu patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu. Līdz ar to šāda rīcība jau pati par sevi bija izvērtējama noteikumu Nr.245 normu kontekstā arī tad, ja nebūtu jālemj par licences izsniegšanu. Tomēr licences atņemšana principā ir pats smagākais ietekmēšanas veids. Līdz ar to tā piemērošana visbiežāk būtu pieļaujama pēc citu līdzekļu piemērošanas.

Noteikumu Nr.245 11.3.apakšpunkts paredz, ka centrs, pieņemot lēmumu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu, izvērtē kapitālsabiedrības darbības atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām. Līdz ar to pārkāpumi bija jāņem vērā licences izsniegšanas procesa ietvaros, bet kopsakarībā ar to, vai licence ir izsniedzama. Licences neizsniegšana, nepiemērojot iepriekš citus piespiedu līdzekļus, varētu tikt atzīta par pārsteidzīgu. Tāpat licences izsniegšanu nevar arī ilgstoši „atlikt”. Līdz ar to ir tikai loģiski, ka licences izsniegšana ir nodalīta no pārkāpuma lietas izskatīšanas. Savā ziņā nosacījuma iekļaušana licencē drīzāk ir vērtējama kā netipiska pieeja, jo nosacījums ir tikai tiesību normas detalizētāks izklāsts.

Apgabaltiesai nav jāvērtē šajā lietā licences izsniegšanas process un rezultāts. Licences izsniegšanu ar nosacījuma apgabaltiesa piemin vienīgi tādēļ, ka pieteicēja ir norādījusi, ka iestādei nebija nepieciešams piemērot jebkādas piespiedu līdzekļus, jo pieteicēja bija labprātīgi izbeigusi prettiesisko komercpraksi.

Apgabaltiesa neapšaubā faktu, ka pārkāpumu pieteicēja pārtrauca jau pirms lēmuma pieņemšanas. Tomēr pieteicēja atteicās parakstīt rakstveida dokumentu, apņemoties noteiktā termiņā novērst konstatēto pārkāpumu saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹pantu. Jānorāda, ka tas pēc būtības arī nozīmē, ka pieteicēja atsakās segt zaudējumus patērētājiem.

Nav pamatots pieteicējas viedoklis, ka zaudējumu atlīdzība neietilpa rakstveida apņemšanās ietvaros. Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹pantu pirmās daļas 3.punktu šāda apņemšanās ietver arī apņemšanos atlīdzināt patērētājiem nodarītos zaudējumus.

2016.gada 13.oktobra atbildētājā vēstulē Nr.3.3.-3/6654/F-268 (lietas 99.,100.lapa) ir redzams, ka iestāde pieprasa sniegt informāciju par plānotajām darbībām neatbilstību novēršanai, tai skaitā, arī zaudējumu atlīdzināšanu patērētājiem. Līdz ar to no šīs vēstules jau ir konstatējams, ka rakstveida apņemšanās nozīmētu arī zaudējumu atlīdzināšanas pienākumu (saskaņā ar aptuvenu aprēķinu 43 677,66 euro). Līdz ar to atteikšanās iesniegt rakstveida apņemšanos ir saistāma ar pieteicējas nevēlēšanos segt patērētājiem nodarītos zaudējumus.

Apgabaltiesa arī norāda, ka pārkāpuma izbeigšana ir tikai viens no apstākļiem, kam ir piešķirama nozīme, lemjot par soda naudas uzlikšanu un tās apmēru. Tas ir izsecināms no Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta otrās daļas 3.punkta, kas norāda, ka, pieņemot lēmumu par soda naudas uzlikšanu un tās apmēru, ņem vērā arī to, vai pārkāpums pārtraukts pēc komercprakses īstenotāja iniciatīvas. Tādējādi pārkāpuma pārtraukšana pati par

sevi nav pamats pārkāpuma lietas izbeigšanai, bet tikai apstākļi, kas ir jāvērtē soda apmēra noteikšanā. Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja nesniedza rakstveida apņemšanos novērst konstatēto pārkāpumu Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹ panta pirmās daļas izpratnē. Lietas materiāli apstiprina, ka pieteicējai bija dota iespēja sniegt rakstveida apņemšanos, bet pieteicēja atteicās to darīt. Tāpat pieteicēja neuzsāka pēc savas iniciatīvas darbības, lai atlīdzinātu patērētājiem nodarītos zaudējumus, proti, nepārskaitīja summas, kas nepamatoti tika iekasētas ar nesamērīgi augsto komisijas maksu par līgumu pagarināšanu. Šim aspektam un citiem pārkāpuma aspektiem ir nozīme lēmumā par soda piemērošanu.

[20] Atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta otrajai daļai uzraudzības iestāde, pieņemot lēmumu par soda naudas uzlikšanu un tās apmēru, ņem vērā šādus apstākļus, kā arī izvērtē, vai pastāv šādi nosacījumi: 1) pieļautā pārkāpuma raksturs un ilgums, pārkāpuma radītā ietekme (zaudējumi patērētājiem), pārkāpuma izdarīšanas apstākļi, pārkāpēja loma pārkāpumā un pārkāpuma apjoms; 2) komercprakses īstenotājs līdz lēmuma pieņemšanas dienai ir atlīdzinājis vai sācis atlīdzināt patērētājiem nodarītos zaudējumus; 3) pārkāpums pārtraukts pēc komercprakses īstenotāja iniciatīvas; 4) komercprakses īstenotājs negodīgas komercprakses aizlieguma pārkāpumu izdarījis atkārtoti pēdējo divu gadu laikā; 5) komercprakses īstenotājs nav izpildījis rakstveida apņemšanos; 6) komercprakses īstenotājs ir kavējis lietas izskatīšanu vai slēpis izdarīto pārkāpumu.

Vērtējot pārkāpuma ilgumu, apgabaltiesa konstatē, ka lietā esošajā 2016.gada 11.janvāra vēstulē Nr.3.3.-7-F-372/184 centrs ir skaidri paudis viedokli, ka PTAL 8.panta 2.³ daļas ierobežojumi ir attiecināma arī uz kredīta lietošanu pagarinātā termiņā vai maksu par līguma grozījumu noslēgšanu (*lietas 56.lapa*). Arī Ekonomikas ministrija 2016.gada 26.februāra vēstulē Nr.521-3-1732 ir paudusi viedokli, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam ietver izmaksas, kas kredīta devējam ir zināmas, nevis izmaksas, kas zināmas tikai līguma slēgšanas brīdī (*lietas 57., 58.lapa*).

Atkārtoti pēc satura līdzīgs centra viedoklis ir pausts arī 2016.gada 1.marta vēstulē Nr.3.3-7-F-372/1401 un 2016.gada 16.maija vēstulē Nr.3.3-7-F-136/3229. Līdz ar to var konstatēt, ka pieteicējai bija zināms uzraugošās iestādes viedoklis par to, ka pieteicējas darbība tiek vērtēta kā neatbilstoša PTAL 8.panta 2.³ daļas prasībām. Sarakste un tikšanās ar centra un Ekonomikas ministrijas pārstāvjiem notika ilgstošā laika posmā, bet pieteicēja neņēma vērā iestāžu sniegto tiesību normu vērtējumu.

2016.gada 13.oktobra vēstulē Nr.3.3-3/6654/F-268 centrs aicināja pieteicēju atzīt izdarīto pārkāpumu un līdz 2016.gada 25.oktobrim rakstveidā apņemties veikt izmaiņas komisijas maksas par aizdevuma summas izmaksas un procentu par aizdevumu izmantošanu aprēķināšanas kārtībā, nodrošinot izmaksu atbilstību PTAL 8.panta 2.³ daļas prasībām. Pieteicēja, lai arī faktiski mainīja iepriekš veikto komercpraksi, neatzina pārkāpumu. Līdz ar to centrs bija tiesīgs

pieņemt vienu vai vairākus Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotajā daļā paredzētos lēmumus.

Minētais norāda uz to, ka pieteicējas darbība ilgstošā laika posmā (nepilni 10 mēneši) ir bijusi prettiesiska. Tāpat var konstatēt, ka pieteicējas prettiesiskā darbība ir bijusi apzināta, jo pieteicēja ilgstoši veica neatļautas darbības, neraugoties uz iestādes pausto viedokli par to, ka pieteicēja neievēro tiesību normas prasības. Pieteicējas ilgstošā prettiesiskā darbība radīja nozīmīgus zaudējumus patērētāju grupas interesēm, kuri netika atlīdzināti vēlākā laika posmā.

Nav pamatots pieteicējas viedoklis, ka iestāde piekritusi PTAL 8.panta 2.³ daļas tulkošanai tādējādi, kā to veic pieteicēja, jo savulaik neiebilda pret asociācijas izstrādātajām vadlīnijām par grozījumiem PTAL. Apgabaltiesas vērtējumā vadlīnijas nesatur tādu tiesību normas interpretācijas aprakstu, kādu vēlas pieteicēja. Vadlīnijas apraksta situāciju, kāda ir līguma slēgšanas brīdī, kad nav zināmas izmaksas, kas varētu rasties, ja kreditēšanas līgums tiek grozīts. Līdz ar to tikai loģiski, ka šajā brīdī šādas izmaksas neņem vērā. Tomēr tas nenozīmē, ka tādējādi PTAL 1.panta 9.punkts un 8.panta 2.³ daļa tulkojama tādējādi, ka pagarināšanas komisijas maksa netiek ņemta vērā kredīta izmaksu aprēķinā brīdī, kad tiek veikti līguma grozījumi (noslēgtas papildus vienošanās). Jānorāda, ka Asociācijas izstrādātas vadlīnijas principā nevar mainīt tiesību normu saturu. Līdz ar to vadlīniju esība varēja radīt pieteicējai maldīgu priekšstatu ne ilgāk kā līdz 2016.gada 11.janvārim, kad iestāde skaidri puda viedokli par PTAL 1.panta 9.punkta un 8.panta 2.³ daļas piemērošanu kreditēšanas līgumu grozījumu noslēgšanas brīdī. Turpmākā laika posmā pieteicējai jau bija pienākums vismaz ievērot piesardzības principu, proti, rūpīgi izsvērt visus riskus un neveikt komercdarbību, kas var tikt atzīta par negodīgu.

Salīdzinot pieteicējai uzlikto soda naudu 3 000 *euro* apmērā ar konstatēto ienākumu apmēru, ko pieteicēja guva nepilnu 10 mēnešu laikā, prettiesiski piemērojot tiesību normas (43 677 *euro*), var konstatēt, ka 3000 *euro* ir pārkāpuma raksturam mazs soda naudas apmērs. Vienlaicīgi var konstatēt, ka pieteicēja no 2016.gada 24.oktobra pārtrauca negodīgo komercpraksi. Līdz ar to lēmuma pieņemšanas brīdī bija pamats ņemt vērā arī šo apstākli. Šis apstāklis dod pamatu pieteicējai noteikt mazāku soda naudas apmēru, nekā tas būtu piemērojams, ņemot vērā pārkāpuma raksturu, ilgumu, radītās sekas un pieteicējas subjektīvo attieksmi pret pārkāpuma izdarīšanu.

Ņemot vērā, ka radītās sekas (zaudējumi patērētājiem) nav novērstas, kā arī radīto zaudējumu summa ir ievērojami lielāka (43 677 *euro*), tad soda naudas piemērošana 3000 *euro* apmērā ir vērtējama kā tāda, kas nepārkāpj soda noteikšanas principus, kas ietverti Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta otrajā daļā.

Apkopojot minēto, secināms, ka pieteicējai piemērotais soda naudas apmērs ir vērtējams kā samērīgs, ņemot vērā pārkāpuma raksturu un tā radītās sekas.

[21] Apelācijas sūdzībā pieteicēja norāda, ka pārsūdzētais lēmums neatbilst tiesiskās noteiktības principam. Savu viedokli pieteicēja pamato ar to, ka centra viedoklis nav bijis pietiekami konsekvents, jo atbilstoši atbildētāja lēmuma pieņemšanas laikā pastāvošajai izpratnei bija pieļaujami divi kredīta kopējo izmaksu aprēķina varianti: (a) aprēķinot 0,2 procentus dienā, sākot ar 15. kredīta izmantošanas dienu; (b) aprēķinot 0,25 procentus dienā par visu kredīta līguma darbības laiku.

Apgabaltiesa norāda, ka atbildētāja rīcība bija konsekventa jau no 2016.gada janvāra, norādot, ka pagarināšanas maksa ietilpst kredīta kopējās izmaksās, bet pieteicēja nepiekrita šim viedoklim. Savukārt pieteicējas norādītās aprēķinu atšķirības nebija strīda galvenais priekšmets, jo pieteicēja principā nepiekrita ieskaitīt kredīta atmaksas termiņa pagarināšanas komisijas maksu kredīta kopējās izmaksās. Pieteicēja konsekventi neizmantoja savā praksē nevienu no iepriekš norādītajiem variantiem. Tādējādi šobrīd pieteicēja nevar atsaukties uz tiesiskās paļāvības vai drošības principu, jo pieteicēja nevienu brīdi necentās ievērot iestādes norādes.

Apgabaltiesas vērtējumā apstākļi, ka pieteicēja iesaistījās ilgstošās sarunās ar iestādi, pieaicinot arī augsta līmeņa profesionāļus, nenorāda uz to, ka šī iemesla dēļ jautājums bija īpaši komplicēts. Nozīmīgu resursu (darba un finansiālo) piesaistīšana tam, lai mēģinātu ietekmēt iestādes viedokli, norāda vienīgi uz to, ka pieteicēja (kopā ar citiem nozares uzņēmumiem) apzinājās šī jautājuma ekonomisko nozīmīgumu savām interesēm.

[22] Pieteicēja pieteikumā tabulas veidā ir apkopojusi datus par soda apmēru līdzīgās 4 lietās, norādot, ka soda piemērošanā nav ievērots vienlīdzības princips. Tāpat pieteicēja ir norādījusi, ka, salīdzinot tabulā redzamos skaitļus, var nonākt pie secinājuma, ka soda noteikšanā nozīme ir piešķirta tieši zaudējumu apmēram. SIA „4Finance” un SIA „Ondo” proporcionālā attiecība starp sodu un zaudējumu apmēru ir mazāka (1:30), savukārt citiem trim komersantiem tā ir lielāka (1:15). Ņemot vērā, ka pieteicēja ietilpst to uzņēmumu grupā, kuriem ir piemērota nelabvēlīgāka proporcija, tad pieteicēja uzskata, ka ir pārkāpts vienlīdzības princips.

[23] Apstākļi, kas jāņem vērā soda naudas apmēra noteikšanā, ir norādīti Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta otrajā daļā. Pārkāpuma radītā ietekme (zaudējumi patērētājiem) ir kritērijs, kas jāņem vērā soda naudas noteikšanā. Līdz ar to apstākļi, ka iestāde ir ņēmusi vērā šo apstākļi soda naudas noteikšanā atbilst tiesību normas prasībām.

Apgabaltiesa konstatē, ka pamatā sods noteikts aptuveni 7 procentu apmērā no patērētājiem radīto zaudējumu apmēra, bet divos gadījumos aptuveni 3 procentu apmērā.

Apgabaltiesa nesaskata šajā apstākļī vienlīdzības principa pārkāpumu. Apgabaltiesa konstatē, ka SIA „4finance” ir piemērots sods 80 000 *euro*, kas ir aptuveni 3,3 procenti no radīto zaudējumu apmēra. SIA „Ondo” piemērots sods 56 000 *euro*, kas ir aptuveni 3,3 procenti no radīto zaudējumu apmēra.

SIA „Express Credit”, SIA „OC Finance” un pieteicējai piemērotas soda naudas aptuveni 7 % apmērā pret nodarītajiem zaudējumiem, proti, lielākā procentuālajā apmērā pret nodarītajiem zaudējumiem. Vienlaikus jāņem vērā, ka soda naudas maksimālais apmērs ir ierobežots līdz 100 000 *euro*. Līdz ar to iestāde nevarēja SIA „4finance” un SIA „Ondo” piemērot sodu 7 procentu apmērā no patērētājam radīto zaudējumu summas, jo tad tiktu pārsniegts maksimāli pieļaujama soda naudas apmērs. Līdz ar to iestāde ir ņēmusi vērā arī to, ka soda naudas maksimālais apmērs ir ierobežots.

Pieteicēja norāda, ka patērētājiem nodarītais zaudējumu aprēķins nav precīzs, kas tādējādi varēja ietekmēt soda naudas apmēru. Apgabaltiesa konstatē, ka iestādes veiktais zaudējumu aprēķins izmanto vidējos lielumus, proti, ir aptuvens. Tomēr šāda metode ir pietiekama, lai varētu novērtēt zaudējumu aptuveno lielumu soda naudas noteikšanas aspektā. Sods netiek noteikts kā tieša matemātiska saistība starp zaudējumiem, bet kā aptuvena proporcija (ar pietiekami lielām novirzes robežām). Tādējādi arī aprēķins var izmantot vidējos lielumus un būt arī citos aspektos aptuvens. Zaudējumu apmērs raksturo pārkāpuma radītās sekas, sodu savukārt nosaka, ņemot vērā arī citus faktorus. Papildus arī norādāms, ka pieteicēja nav iesniegusi savu aprēķinu, kas ļautu konstatēt ļoti būtiskas novirzes no iestādes veiktā aprēķina. Līdz ar to pieteicējas izteikumus neapstiprina cita veida dokumenti.

Jānorāda, ka iestādei pastāv zināma novērtējuma brīvība, nosakot soda naudas apmēru. Tiesa var atcelt lēmumu par soda naudas piemērošanu, ja konstatē, ka noteiktais sods acīmredzami neatbilst tiesību normās paredzētajiem kritērijiem, proti, nav samērīgs. Citās lietās noteiktie soda naudas apmēri ir izmantojami vienīgi kā papildus identifikatori, kas noteiktos apstākļos palīdzētu nonākt pie secinājuma, ka sods pieteicējai ir noteikts nesamērīgi liels. Tomēr neatkarīgi no citu lietu rezultātiem apgabaltiesai ir jākonstatē, ka tieši pieteicējai ir noteikta nesamērīgi liela soda nauda. Ja citām personām noteiktās soda naudas ir neatbilstošas pārkāpuma raksturam un radītajām sekām, tad tas nav izmantojams kā arguments, lai arī pieteicējai noteiktu sodu, kas neatbilst pārkāpuma raksturam, ilgumam un radīto seku apmēram. Apgabaltiesa nav konstatējusi, ka sods būtu neatbilstošs pārkāpuma raksturam, ilgumam un pārkāpuma radītajai ietekmei. Tāpat arī apgabaltiesa nekonstatē pazīmes, ka citām personām kopumā būtu piemēroti ievērojami mazāki sodi nekā pieteicējai. Tāpat iestādes piekoptā soda politika kopumā ir bijusi vienlīdzīga pret visiem pārkāpējiem, kas izdarīja līdzīga rakstura pārkāpumus. Līdz ar to lēmums ir atbilstošs tiesību normu prasībām arī aspektā par soda naudas apmēru.

[24] Apkopojot minēto, apgabaltiesa konstatē, ka lēmums ir tiesisks un pamatots.

Pirmās instances tiesas spriedums, lai arī atsevišķos argumentācijas aspektos ir atšķirīgs, kopumā ir pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

noraidīt AS „Finanza” pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2017.gada 21.februāra lēmuma Nr.5-pk atcelšanu.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents (personiskais paraksts) V.Poķis

Tiesneši (personiskais paraksts) U.Mihailova

(personiskais paraksts) O.Priedītis

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās apgabaltiesas tiesnesis
Rīgā 2018.gada 27.decembrī

V.Poķis